

Folketingets Forsvarsudvalg
Christiansborg

FORSVARSMINISTEREN
28. februar 2017

Folketingets Forsvarsudvalg har den 1. december 2016 stillet følgende spørgsmål nr. 32 til forsvarsministeren, som hermed besvares endeligt. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Martin Lidegaard (RV).

Spørgsmål nr. 32:

”Ministeren bedes redegøre for, hvilke tredjelande (ikke-EU lande), Danmark er bilateralt eller multilateralt juridisk forpligtet til at lade indgå i offentlige udbud vedr. anskaffelse af våben, ammunition og krigsmateriel.”

Svar:

Indledningsvist skal det bemærkes, at der i besvarelsen alene er taget udgangspunkt i, at spørgsmålet er rettet mod de situationer, hvor Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse enten *selv er den direkte ordregivende myndighed*, eller de situationer, hvor Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har indgået en bi- eller multilateral aftale med andre partnernationaliteter, som kan være både EU medlemsstater og tredjelande (ikke-EU lande), og hvor *en af partnernationaliteterne agerer ordregivende myndighed* og foretager anskaffelser på vegne af Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og øvrige partnernationaliteter. Til brug for besvarelsen er der indhentet en udtalelse fra Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse.

”Når Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse anskaffer våben, ammunition og krigsmateriel sker det efter EU’s udbudsregler, herunder udbudsloven (Lov nr. 1564 af 15.12.2015) og forsvars- og sikkerhedsdirektivet (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/81/EF af 13. juli 2009 om samordning af fremgangsmåderne ved ordregivende myndigheders eller ordregiveres indgåelse af visse bygge- og anlægs-, vareindkøbs- og tjenesteydelseskontrakter på forsvars- og sikkerhedsområdet og om ændring af direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF (forsvars- og sikkerhedsdirektivet), som er implementeret i

dansk lovgivning ved bekendtgørelse nr. 892 af 17/08/2011). Ofte vil Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses anskaffelser af våben, ammunition og krigsmateriel være omfattet af forsvars- og sikkerhedsdirektivet.

En EU medlemsstat er som udgangspunkt ikke juridisk forpligtet til at lade økonomiske aktører fra tredjelande (ikke-EU lande) deltage i udbud på forsvars- og sikkerhedsdirektivets område, i modsætning til udbud på udbudslovens område, hvor WTO GPA aftalen medfører, at økonomiske aktører fra alle World Trade Organization – Agreement on Government Procurement (WTO GPA) lande, herunder ikke EU-medlemsstater, skal have mulighed for at byde ind på disse udbud.

Medlemsstaterne kan således som udgangspunkt beslutte at afgrænse EU-udbud efter forsvars- og sikkerhedsdirektivet, så det kun er økonomiske aktører i EU-medlemsstater, der kan deltage. Det fremgår af præambelbetragtning 18 til forsvars- og sikkerhedsdirektivet, at medlemsstaterne bør træffe deres afgørelse på baggrund af forhold som økonomisk fordelagtighed, nødvendigheden af et globalt konkurrencedygtigt fundament for den europæiske forsvarsteknologi- og industri, vigtigheden af åbne konkurrencebaserede markeder og opnåelsen af gensidige fordele. Det fremgår ligeledes af præambelbetragtning 18, at medlemsstaterne bør arbejde for stadig mere åbne markeder.

Af kommercielle årsager, undtager Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse generelt ikke økonomiske aktører fra tredjelande (ikke-EU lande) i forbindelse med udbud efter forsvars- og sikkerhedsdirektivet. Dette ud fra et ønske om at skabe den største og bedst mulige konkurrence og herigennem skabe forudsætning for at indkøbe det bedst mulige materiel, til de økonomisk mest fordelagtige priser. Det skal i forlængelse heraf bemærkes, at en potentiel tilbudsgiver fra et tredjeland formentlig nemt vil kunne omgå en sådan afgrænsning ved at etablere sig i EU eller ved at etablere et samarbejde med en leverandør inden for EU, eksempelvis ved brug af et agentur. Dette er i praksis ofte tilfældet.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har gennemført en omfattende gennemgang og vurdering af en række *generelle* bi- og multilaterale aftaler, som bredt vedrører offentlige anskaffelser og handel mellem nationer, samt en række *specifikke* bi- og multilaterale aftaler, som vedrører anskaffelser, der specifikt kan relateres til Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses område.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har ikke vurderet om de gennemgåede aftaler er omfattet af forsvars- og sikkerhedsdirektivet, men alene om de gennemgåede aftaler omfatter våben, ammunition eller krigsmateriel, som muligvis kan siges at være omfattet af enten Rådets afgørelse 255/58 af 15. april 1958 ("1958-listen") eller Den Europæiske

Unions fælles liste over militært udstyr vedtaget af Rådet den 14. marts 2016 (2011/C 86/01).

For de gennemgåede *generelle* bi- og multilaterale aftaler er det formentlig alene aftalen om det Europæiske Økonomiske Samarbejde (EØS-aftalen), der skaber en juridisk forpligtelse for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse til at lade tredjelande (ikke-EU lande), herunder økonomiske aktører i disse lande – i dette tilfælde EØS-lande (Norge, Island og Liechtenstein) – indgå i styrelsens offentlige udbud om våben, ammunition og krigsmateriel. Vurderingen af de *generelle* aftaler er alene baseret på information offentliggjort på Udenrigsministeriets hjemmeside, og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse har ikke viden om, hvorvidt informationerne er udtømmende eller opdateret.

Ingen af de gennemgåede *specifikke* bi- og multilaterale aftaler – vurderet alene ud fra ordlyden af aftalerne – skaber en direkte juridisk forpligtelse til at lade tredjelande (ikke-EU lande) eller økonomiske aktører baseret i disse lande – indgå i styrelsens anskaffelser af våben, ammunition eller krigsmateriel. Der står for eksempel ikke direkte formuleret, at der er en juridisk forpligtelse til at inddrage tredjelande eller tredjelandes økonomiske aktører. Der kan dog alligevel være tale om en juridisk forpligtelse hertil – opstået mere indirekte – i nedenstående situationer:

Situation 1: Hvor aftalen er opbygget efter "*Lead Nation modellen*", hvor et land kontraherer på vegne af alle de deltagende partnernationaler.

Situation 2: Hvor aftalen indeholder "*Work Share*" bestemmelser om fordelingen af det industrielle arbejde mellem de deltagende partnernationalers økonomiske aktører ("*Work Share modellen*").

Det skal hertil bemærkes, at den samme *specifikke* bi- eller multilaterale aftale kan omfatte både "*Lead Nation modellen*" og "*Work Share modellen*".

Et eksempel på en *specifik* aftale efter "*Lead Nation modellen*", hvor der muligvis – på indirekte vis – opstår en juridisk forpligtelse til at lade økonomiske aktører fra tredjelande indgå i Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelsens anskaffelser, er aftalen om bl.a. fælles anskaffelse af testudstyr m.m. til Seasparrow missiler, m.fl. til Søværnets skibe, som Forsvarets Materiel- og Indkøbsstyrelse på vegne af Danmark har indgået med Tyskland, Holland og Norge. I henhold til denne aftale kontraherer Holland på vegne af alle deltagende partnernationaler, herunder Danmark, i henhold til Hollands nationale lovgivning. Da Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse ikke har et detaljeret kendskab til Hollands nationale lovgivning eller hvilke bi- eller multilaterale forpligtelser, som Holland eventuelt nationalt måtte have påtaget sig overfor tredjelande, til at inddrage disse i anskaffelser af våben, ammunition eller krigsmateriel, kan det ikke udelukkes, at denne aftale kan skabe en juridisk forpligtelse til at inddrage tredjelande – herunder økonomiske aktører i disse lande –

til anskaffelser i rammerne af aftalen. Sådanne juridiske forpligtelser – opstået mere indirekte – kan være vanskelige at undersøge, da sådanne bi- og multilaterale forpligtelser ofte ikke er offentligt tilgængelige, og kan være politisk sensitive for de deltagende lande.

Som følge af bestemmelserne om fordeling af industrielt arbejde ("*Work Share modeller*") i de gennemgåede *specifikke* bi- og multilaterale aftaler, er Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse formentligt juridisk forpligtet til at lade økonomiske aktører i følgende tredjelands indgå i Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses anskaffelser: Australien, Canada, Tyrkiet, USA og Norge for så vidt angår kontrakter omfattet af de relevante specifikke multilaterale aftaler."

Jeg kan henholde mig til det af Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse oplyste.

Med venlig hilsen

Claus Hjort Frederiksen